

Schoonebekers beheren natuurterrein Hijkerfeld in Midden-Drenthe

Het natuurgebied Hijkerfeld ligt in Midden-Drenthe. Het is met een oppervlakte van circa 900 ha een van de grootste natuurgebieden van de stichting Het Drentse Landschap. De stichting tracht de biodiversiteit in Drenthe te behouden en doet er alles aan om de weidsheid van de 'grote, stille heide' te bewaren en zoveel mogelijk terug te krijgen. Om dat te bereiken worden zowel kleine als grote grazers ingezet. Hierdoor ontstaat er een divers graasgedrag, blijft de heide schraal, en krijgen gras en struiken geen kans om de hei te overwoekeren.

Het Drentse Hijkerfeld wordt begraasd door Schoonebeker schapen en Schotse-Hooglandrunderen. Is bij de schapen gekozen voor een inheems ras, voor de

runderen is juist gekozen voor een exotisch ras. Dit vanwege hun hardheid en sobere manier van bestaan. Inheemse, zeldzame runderrassen kunnen hier niet

tegenop. Ze zijn al te ver gedomesticeerd, aldus Teddy Bezuijen, hoofd terreinbeheer.

Schapen en runderen hebben een afwijkend begrazingspatroon. Schapen zoeken meer naar de lekkere hapjes en zijn veel kieskeuriger dan runderen. Ze snoepen wat ze lekker vinden. Daardoor snoeien ze als het ware de jonge boompjes zeer effectief uit het terrein. In grote kuddes gehouden is hun invloed op het landschap veel groter. De Schotse Hooglanders daarentegen bestrijken grotere oppervlakten en eten het wat langere gras en al het andere opslag dat ze tegenkomen. Zo blijft het terrein open. Ze worden voornamelijk ingezet in terreinen die zich moeten ontwikkelen tot een open, schraal landschap met heide.

Bij het Hijkerfeld zijn een schaapskooi en een informatiecentrum gevestigd waar de bezoekers de nodige informatie over het Hijkerfeld en Het Drentse Landschap kunnen vinden. De schaapskooi is een voormalige, aangepaste landbouwschuur. Daarin overnachten de Schoonebekers. Door de dieren 's nachts in de kooi te houden wordt de nodige mest geproduceerd. Die mest is weer geschikt voor de graanvelden. 's Winters worden de dieren bijgevoerd met eigengewonnen ruwvoer. Een ander voordeel van het overnachten in de potstal is dat de schapen 's morgens, als de scheper met de kudde de hei optrekt, meer honger hebben. Dat komt het begrazingsgedrag ten goede. Alleen bij erg warm

Schoonebekers in een winters Hijkerfeld

Leen de Vos

Schotse Hooglander, een doorwinterde grazer

weer blijven ze buiten. Ze zoeken dan een schaduwrijk plekje in de bossen. Bij het afnemen van de temperatuur gaan ze dan weer grazen.

Erkend fokcentrum SZH

Het Schoonebeker schaap is ontstaan door een kruising van heideschape met Duitse landschape. De kudde in Westerbork was in de jaren zeventig de enige nog overgebleven kudde met slechts 160 raszuivere Schoonebekers. In 1980 heeft Het Drentse Landschap de helft van de groep overgenomen en op het Hijkerveld, ter begrazing, ingezet. Door een strikt gehanteerd fokbeleid is de kudde inmiddels uitgebreid tot circa 350 moederdieren. Voor deze inzet zijn ze door de SZH beloond met de erkenning 'Erkend fokcentrum' voor de Schoonebeker schape.

Al negen jaar lang trekt scheper Frerik Heuker van 9.30 uur tot 16.30 uur met de kudde over het heideveld. Behalve in de weekenden, dan lopen de dieren rond in het omheinde terrein. De rammen lopen alleen bij de ooiën in het dekseizoen, van ongeveer half oktober tot eind november. Ieder jaar worden er nieuwe fokrammen ingezet. Dit voorjaar worden er weer circa

400 lammeren verwacht. Ze blijven twee à drie dagen in kleine groepjes of in hokjes bij de moeder. Na ongeveer vijf dagen kunnen ze naar buiten en met de moeders meelopen.

Voor de bloedverversing is de kudde opgesplitst in drie groepen. Daaruit worden de rammen geselecteerd voor eigen inzet. Ook worden stamboekrammen aangekocht bij de Nederlandse Fokvereniging het Drentse Heideschaap. Bij het selecteren van de fokdieren, zowel de mannelijke als de vrouwelijke, wordt vooral gelet op een gevarieerde tekening, raseigenschappen, conditie, een goed skelet, een goed gebit, goed en stevig beenwerk, wol en moederinstinct.

Jaarlijks wordt circa 10 tot 20 procent van de ooiën vervangen door eigen aanwas. Zo ontstaat een evenwichtige leeftijdsopbouw van de kudde. De gemiddelde leeftijd van de moederdieren is circa vier jaar. Maar er lopen ook nog wat oudere dieren, enkele zelfs van zes of zeven jaar oud. Op deze leeftijd zijn de ooiën dan ook wel echt op.

De meeste uitval wordt veroorzaakt door een slecht gebit. De schape kunnen dan niet meer voldoende voedsel tot zich nemen met een slechtere conditie als gevolg. De overtollige dieren, zowel van de schape als de runderen, worden in eigen beheer geslacht. Het geslachte vlees wordt verwerkt tot vleespakketten in porties van circa 15 kg, die alleen door donateurs of begunstigers van de Stichting kunnen worden afgenomen.

Het Drentse Landschap

De geschiedenis van Het Drentse Landschap begint in de jaren dertig van de

vorige eeuw, toen het landschap zinderogen terrein verloor. Vrijwel alle heidevelden werden ontgonnen. Op initiatief van Natuurmonumenten werd in 1943 de Stichting Het Drentse Landschap opgericht.

De eerste aankoop, in het jaar 1948, was het natuurgebied Kampsheide, gelegen tussen Assen en Rolde. Daarna volgden meerdere, maar kleine aankopen. Vanaf de jaren zestig de natuurorganisaties geleidelijk aan de wind mee. Had de stichting in 1960 slechts 26 hectare in haar bezit, nu is dat ruim 8000 hectare. Deze oppervlakte bestaat globaal gezien voor een derde uit heidevelden, voor een derde uit bos en voor een derde uit cultuurlandschap. Het beheer van het cultuurlandschap richt zich meer op het weidevogelbeheer en de bijzondere vegetatie.

Het Drentse Landschap heeft meer dan dertig terreinen in zijn bezit. Daarnaast is het verantwoordelijk voor 250 monumentale gebouwen op honderd locaties. De vereniging heeft circa 18.000 donateurs en er werken zo'n dertig betaalde krachten, deels kantoorpersoneel en onderzoekers die de ontwikkelingen in de natuurterreinen monitoren. ●

Voor verdere informatie zie:
www.drentslandschap.nl